

CSILLIK PÉTER: 2011. I-III. NEGYEDÉVES HITELINTÉZETI TELJESÍTMÉNY
ON THE PERFORMANCE OF THE HUNGARIAN BANKING SECTOR IN 11Q1-3

Executive Summary

- The results of international and longitudinal domestic data of economic growth and loan stock growth show that loan to GDP grows in direct proportion with GDP growth, i.e. the relation of loans and GDP is square, which means that 2 percent GDP growth requires 4 % loan growth.
- The domestic stock of loans at current prices show a continuous increase (1.38% between September 2010 and September 2011), corporate loans have been declining by 0.83% between September 2010 and September 2011. Considering inflation and exchange rate total loans have declined by 10-11% since 2008 (10% in the last 12 months), the rate of decrease was 1-3% regarding corporate loans (11% during the last 12 months).
- The share of foreign currency loans was high both in the case of total loans (67%) and corporate loans (58%). The share showed a rapid growth until 2008-2009, followed by a stagnation which means that in spite of a 50% decline in the exchange rate, banks managed to stabilize their foreign currency exposure by a strong balance sheet adjustment.
- Among financial institutions, banks grant 91% of total loans, 89% of corporate loans, the branches of foreign banks grant 6% of total loans, 7% of corporate loans, cooperative credit institutions grant 3% of total loans, 5% of corporate loans (the share of cooperative credit institutions in foreign currency loans is 1% in both cases, while for branches there is no difference in the share of either Forint or foreign currency loans).
- Banks' total assets rose by 1.8% at current prices between September 2010 and September 2011, total loans fell by 1.2%, corporate loans by 5.2%, retail loans grew by 2.1%.
- Studying the structure of banks' balance sheet for the period from 2003, the share of corporate loans in total assets decreased to 20% from 32%, while the share of retail loans increased from 15% to 25%. The volume of securities rose considerably from 18% to 24%.
- The share of foreign currency assets rose between 2003 and 2008, since then it has been stagnating (for total assets it has increased from 31 to 52% by 2008 followed by a continuous growth to 54% by September 2011, for retail loans the share of foreign currency loans grew from 3% to 66% by 2008, then increased by 4 percent points until 2011.
- Among corporate loans, the share of loans granted to large companies dropped by 15 percent points from 57 to 42%, the share of medium sized enterprises grew by 8%, the share of small enterprises by 4 percent points, micro enterprises by 3 percent points. The NPL ratio to total corporate loans increased from 8.92% in March 2010 to 13.85% by September 2011. The NPL ratio of foreign currency loans remained 4-5 percent point lower than that of Forint loans over the whole period. If corporate loans portfolio quality is considered as multiplying the impairment rate by the stock of loans in each grades, then

it is related to the total corporate loans, this rate was 3% in 2006-2008 and 5% in 2009-2010, 10% in September 2011.

- Over the period of 2010-2011 September retail loans increased by 4.1%, housing loans by 4.95, consumer loans by 4.55%, current account loans by 3.1%. The share of foreign currency loans in total loans widely differ, 87% for consumer loans, 67% for housing loans and 2% for current account loans. The NPL ratio to retail loans is 1.5 – 2.5 % lower than that of corporations, but both with a similar rising tendency. The 7.4% rate in March 2010 rose to 11.5% by September 2011. 18 month ago the NPL ratio of foreign currency loan was 0.6 percent point lower than that of the total retail loans. For today, the order is reversed, the NPL ratio of the total retail loans is 0.2 percent point lower than that of the foreign currency retail loans. Impairment to total classifiable portfolio is lower for retail loans than for corporate loans. For the period of 2006-2008 this rate for retail loans was 2%, then grew to 3% by 2009, 5% by 2010 and 7% by September 2011. Full early repayment is a special element that reduces banks' profit until the end of October its profit reducing effect was 44 HUF billion, until the end of November 90.5 HUF billion cumulated, by the end of this year it could reach 140 HUF billion and will continue to rise until the end of February next year.
- The basic tendency regarding liabilities is the 18 percent point decrease in the share of deposits over the period of 2003- 2011 September which was counterbalanced by 12 percent point increase in interbank deposits and 3percent point of increase in loans taken. Over the past 8 year, the share of foreign currency liabilities increased from 28 to 40%. Loans to deposit ratio increased from 110% in 2003 to 157% in 2008, and it was 150% in September 2011. Household loans increased from 50% to 117% in 2008, in 2011 it remained at the same level, while for corporations the loans to deposit ratio was more than 190% in 2003-2008, decreasing to 168% by September 2011.
- The non-annualised return to assets figures for the first three quarters of years 2003-2011 is characterised by:
 - net interest margin decreased by 1percent point
 - operating unit cost decreased by 1.3 percent point
 - the 1 percent point decrease for the period of 2010-2011 in non-interest income is explained by extra tax for banks indicated in the other non-interest earnings line of income statement.
 - impairment change has deteriorated by 0,7-0,8 percent point since the economic crises
 - ROA decreased by 1.5percent point to almost zero in nominal terms.
- Relative to 2010, the profitability factors in 2011
 - net interest margin to total assets decreased by 0.1 percent point
 - operation cost to total assets decreased by 0.1 percent point counterbalancing the decline in net interest margin
 - non-interest income decreased by 0.2 percent point (mainly as a result of the extra tax)
 - impairment change improved by 0.1 percent point
 - as a result of the above
 - ROA deteriorated by 0.1 percent point and
 - non-annualized ROE for the period of Q1-Q3 decreased by 0.95 percent point and
 - non-annualized real ROE for the period of Q1-Q3 decreased by 0.6 percent point (from -0.6% to -1.2%)

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÁS

- A gazdasági növekedés és a hitelállomány növekedése között mind keresztmetszeti (nemzetközi), mind longitudinális (két évtizedes hazai idősorok) adatai azt mutatják, hogy a hitel/GDP arány a GDP növekedésével egyenes arányban nő, vagyis a hitelállomány és a GDP közötti összefüggés négyzetes, ami ütemek esetén azt jelenti, hogy egységnyi GDP növekedési ütem két egység hitelgyarapodást követel.
- A hazai teljes hitelállomány folyóáron továbbra is nő (2010. szeptember 2011. szeptember között 1,38%-kal), a vállalati hitelek második éve csökkennek (2010. szeptember 2011. szeptember között -0,83 %- kal), árfolyam- és inflációsúrten az összes hitel 2008 óta évente 10-11%-kal csökken, (az utolsó 12 hónapban 10%-v volt a csökkenés) a vállalkozások hiteleinél a zsugorodás ezt 1-3%-ponttal meghaladó ütemű volt, (az utolsó 12 hónapban 11%-os volt a csökkenés).
- Mind az összes hitel, mind a vállalati hitelek devizahányada igen magas, (67% illetve 58 %), ez 2008-09-ig gyorsan emelkedett, azóta lényegében stagnál, ami azt jelenti, hogy a bankok erős mérlegalkalmazkodással elérték, hogy az 50%-kal gyengülő árfolyam mellett se emelkedjen a devizakittetésük.
- A hitelintézetek közül a bankok nyújtják az összes hitel 91%-át és a vállalati hitelek 89%-át, a fióktelepek az összes hitel 6%-át, s vállalati hitelek 7%-át, a szövetkezetek az összes hitel 3%-át, a vállalati hitelek 5%-át. (A szövetkezetek devizahitelekben nyújtott súlya mind a teljes, mind a vállalati hitelállomány esetén 1%, a fióktelepeknél nem érzékelhető súlykülönbség a deviza- és forint hitelek esetén.)
- A bankok összes eszköze 2011/2010 szeptember között folyóáron 1,8%-kal nőtt, az összes hitel 1,2% csökkent, a vállalati hitelek 5,2%-kal csökkentek, a háztartási hitelek 2,1%-kal nőttek.
- 2003 óta vizsgálva a bankok mérleg szerkezetének alakulását a vállalati hitelek súlya az összes eszközön belül 12%-ponttal 32%-ról 20%-ra csökkent, míg a háztartási hitelek súlya 10%-ponttal emelkedett 15%-ról 25%-ra; emellett számottevő, hogy az értékpapírok súlya 6%-ponttal 18%-ról 24%-ra bővült.
- A devizahányad minden fontos eszköztételnél 2003-2008 között emelkedett, azóta lényegében stagnál (összes eszköz esetén 31%-ról 52%-ra nőtt 2008-ra, majd 54%-ra 2011. szeptemberére, a háztartási hitelek esetén 3%-ról 66%-ra nőtt a deviza részarány 2008-ra, majd 2011-re ez további 4%-ponttal emelkedett.)
- A vállalati bankhitelekben belül 2008-2011 között a nagyvállalati hitelek részaránya 15%-ponttal 57%-ról 42%-ra csökkent, a középvállalatok súlya 8%-ponttal, a kisvállalatok súlya 4%-ponttal, a mikro-vállalatok súlya 3%-ponttal nőtt. A vállalati hitelek NPL (90 napon túl nem fizető hitelek részaránya) rátája 2010. márciusi 8,92%-ról 2011. szeptemberére 13,85%-ra romlott, a devizahitelek NPL rátája mindvégig 4-5%-ponttal kisebb volt, mint a forint hiteleké. Ha a vállalati hitelek portfólió minőségét úgy vizsgáljuk, hogy az értékvesztési kulcsokkal az egyes minősítési kategóriákban lévő hitelállományt besorozzuk, majd ezt a teljes vállalati hitelportfólióra vetítjük, akkor ez a

ráta 2006-2008 között 3%-os volt, 2009-10-ben 5%-os, majd 2011. szeptemberre 10%-os lett.

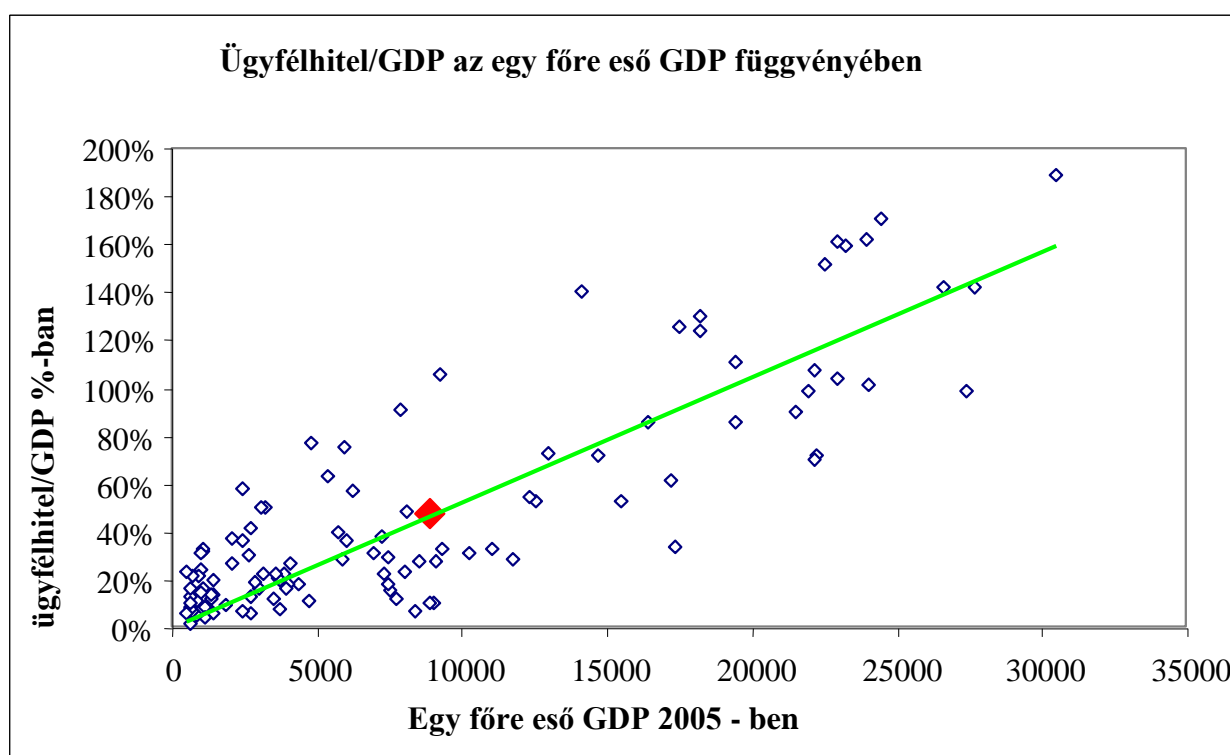
- A háztartási bankhitelek folyóáron 2010-2011. szeptember között összesen 4,1%-kal, a lakáscélú hitelek 4,9%-kal, a fogyasztási hitelek 4,55%-kal, a folyószámlahitelek 3,1%-kal nőttek. A hitelek deviza-résaránya a erősen eltérő, a fogyasztási hitelek esetén 83%-os, a lakáscélú hitelekénél 67%-os, a folyószámlahitelekénél 2%-os. A háztartási hitelek NPL rátája 1,5-2,5%-ponttal kisebb, mint a vállalkozásoké, de hasonlóan emelkedő. A 2010. márciusi 7,4%-os ráta 11,5%-re nőtt 2011. szeptemberére. A devizahitelek NPL rátája másfél éve 0,6%-ponttal kisebb volt, mint a teljes lakossági hitelállományé, mára megfordult a sorrend, a teljes állomány kb. 0,2%-ponttal kisebb, mint a devizahiteleké. A képzett értékvesztés/hitelállomány rátája kedvezőbb, mint a vállalatok esetén, a háztartásoknál (kerekítve) 2006-08-ban 2%-os ráta 2009-re 3%-ot, 2010-re 5%-ot, 2011. szeptemberére 7%-ot ért el. A bankok eredményét csökkentő speciális elem a végtörlesztés, aminek eredménycsökkentő hatása október végéig 44 Mrd HUF volt, kumuláltan november végéig 90,5 Mrd HUF, ez év végéig talán 140 Mrd HUF-ra megy fel, majd folytatódik február végéig.
- A források közötti alaptendencia a betétek részárányának kb.18%-pontos csökkenése 2003-2011. szeptember között, amit a bankközi betétek 12%-pontos és a felvett hitelek 3%-pontos bővülése ellensúlyozott. A banki devizaforrások aránya 28%-ról 40%-ra nőtt az elmúlt nyolc év során. A hitelbetét arány 2003 évi 110%-ról 2008-ra 157%-ra nőtt, 2011. szeptemberében 150% volt az arány. A háztartási hitelek 50%-ról 117%-ra nőttek 2008-ban, 2011-ben is ennyi volt, a vállalkozásoknál 190% feletti hitel/betét ráta volt 2003-2008. között, ami 168% ra csökkent 2011. szeptemberre.
- A **banki eredmények** I-III. negyedévi eszközarányos NEM ANNUALIZÁLT eredmények 2003-2011 éves alakulását jellemzi, hogy:
 - Kamatmarge 1%-pontot csökkent
 - Működési költség (fajlagos) 1,3%-ponttal csökkent
 - Nem kamateredmény 1%-pontos csökkenését 2010-11-ben az egyéb nem kamateredmény sorban lévő banki különadó magyarázza.
 - Értékvesztés változás 0,7-0,8%-pontos romlása a válság óta
 - ROA 1,5%-ponttal csökkent, nominálisan közel 0-ra.
- 2011-ben 2010-hez képest az eszközarányos eredmény-összetevők:
 - 0,1%-ponttal csökkent az eszközarányos kamat-marge,
 - 0,1%-ponttal csökkent az eszközarányos működési költség, ellentételezve a kamatrés csökkenését,
 - 0,2%-ponttal csökkent a nem kamateredmény, (jórészt a különadó miatt),
 - 0,1%-ponttal javult az értékvesztés változás
 - Mindezek miatt
 - 0,1%-ponttal romlott ROA, és
 - 0,95%-ponttal az I-III. negyedéves nem annualizált ROE, illetve
 - 0,6%-ponttal (-0,6%-ról -1,2%-ra) csökkent az I-III. negyedéves nem annualizált reál-ROE.

2011. I-III. NEGYEDÉVES HITELINTÉZETI TELJESÍTMÉNY

A 2011. első három-negyedéves hitelintézeti teljesítmény értékelését azzal kezdjük, hogy megvizsgáljuk a válság előtti időszak fejlődés => hitel => fejlődés keresztmetszeti, majd a magyar fejlődés közel két évtizedes fejlődés => hitel => fejlődés adatait. Az adatok rávilágítanak arra, hogy a kapcsolat szoros és megkerülhetetlen, amennyiben fontosnak gondolják a gazdaságpolitika formálói, hogy a gazdaság kiszakadjon a stagnáló állapotából, úgy a banki fejlődés visszafogása ebben nem segíti, hanem hátráltatja a gazdaságot.

Ezt követően sorra vesszük a hitelintézetek vállalkozó hiteleinek reálértéken vett dinamikáját, majd rátérünk az egyes elemek (vállalkozások, háztartások hitelei, forrásszerkezet kérdései, hitel/betét arány alakulása, ROE összetevői) vizsgálatára.

1. ábra Ügyfélhitel/GDP az egy főre jutó GDP függvényében 2005-ben.

Forrás: Világbank adatai alapján saját számítás

Az ábra vízszintes tengelyén szerepel 112 ország egy főre eső GDP értéke (vásárlóerő-paritáson), a függőlegesen pedig a GDP arányos ügyfélhitelek (ügyfélhitel= vállalkozó + háztartási hitelek). Az ábrából látszik, hogy van kapcsolat a fejlettség és a pénzügyi mélység között. A kellő pénzügyi mélység szükséges feltétele az erőforrások hatékony elosztásának, azaz az erőforrások összegyűjtésének, azok időben, térben és ágazatok közötti át csoportosításában, a megfelelő kockázatkezelésben, a fizetések rendszerének vitelében, a megfelelő árinformációk nyújtásában, az ösztönzési feladatok ellátásában. A pénzügyi mélység a gazdasági fejlettséggel együtt mélyül, ami azt jelenti, hogy egy % gazdasági növekedés több % hitelnövekedést tesz szükségessé. Ha például 10.000-ról 30.000-re nő az egy főre jutó GDP, azaz 3x-ra nő, akkor a hitelállomány nem 3x-szorosra nő, hanem 9x-szeresre. Ahhoz, hogy a hitel/GDP arány 3x-osra nőhessen, négyzetesen kellett növekedjen a hitel. A Magyarországot reprezentáló nagy piros rombusz éppen a trendet kifejező zöld

vonalon volt található, vagyis 2005-ben a magyar pénzügyi mélység éppen megfelelőnek volt tekinthető.

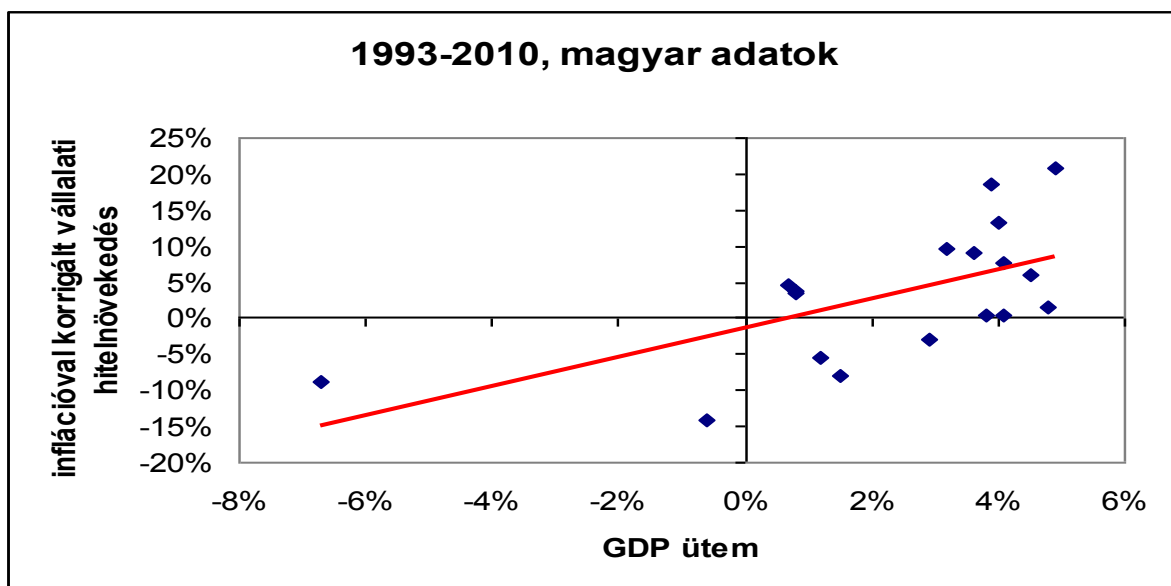
Most összevetjük a magyar GDP és a vállalati hitelek reálértékének növekedését (1993-2010)

1. sz tábla A vállalkozói hitelek és a GDP változása Magyarországon 1993-2010-ben

	nem pü-v hitelei	fogyasztói árak	deflátor árak	nem pü-i vállalatok hitelei reálértéken	nem pü-i vállalatok hitelei reálértéken	GDP változása	
1992	635,4	100	1	635,4		-3,10%	
1993	676,2	122,5	1,23	552	-14,10%	-0,60%	-14,10%
1994	780,5	118,8	1,46	536,3	-2,90%	2,90%	-2,90%
1995	925	128,2	1,87	495,8	-7,90%	1,50%	-7,90%
1996	1197,2	123,6	2,31	519,2	4,60%	0,70%	4,60%
1997	1704,7	118,3	2,73	624,9	18,50%	3,90%	18,50%
1998	1979,3	114,3	3,12	634,8	1,60%	4,80%	1,60%
1999	2353,2	110	3,43	686,1	7,80%	4,10%	7,80%
2000	3 182,60	109,8	3,77	845,1	20,80%	4,90%	20,80%
2001	3 484,90	109,2	4,11	847,4	0,30%	3,80%	0,30%
2002	3 688,30	105,3	4,33	851,7	0,50%	4,10%	0,50%
2003	4 417,40	104,7	4,53	974,3	13,40%	4,00%	13,40%
2004	5 005,80	106,8	4,84	1033,8	5,90%	4,50%	5,90%
2005	5 714,40	103,6	5,02	1139,1	9,70%	3,20%	9,70%
2006	6 495,70	103,9	5,21	1246,2	9,00%	3,60%	9,00%
2007	7 284,50	108	5,63	1294	3,80%	0,80%	3,80%
2008	8 010,70	106,1	5,97	1341,2	3,60%	0,80%	3,60%
2009	7 649,70	104,2	6,22	1229,2	-8,70%	-6,70%	-8,70%
2010	7 594,50	104,9	6,53	1163,3	-5,50%	1,20%	-5,50%

Forrás: MNB adatai alapján saját számítás

2. ábra GDP ütem és vállalati hiteldinamika

Forrás: MNB adatai alapján saját számítás

Azt látjuk, hogy körülbelül 2x-es volt a hitelnövekedés üteme, mint a GDP növekedés üteme a vizsgált 18 éves időszakban. A két ábra közvetlenül nem vethető egybe, de tendencia jól

kivehetően hasonló. Mivel ennek a kérdésnek, vagyis a GDP és a hitelállomány növekedése összefüggésének kulcsszerepe van a bankok teljesítményének megítélésben, ezért az összefüggést elméleti oldalról is célszerű megvilágítani, egyszerű eszközökkel bizonyítjuk a kapcsolat meglétét. Amennyiben nem csak statisztikailag, de modellszerűen is bizonyítható az összefüggés a gazdasági növekedés és a hitelváltozás között, akkor ebből következően nem célszerű azt várni, hogy stagnáló, zsugorodó hitelállomány mellett a GDP növekedésnek induljon.

[Legyen $U=C^mW$ a hasznossági függvény alakja, ahol nemcsak a C fogyasztás m türelmetlenségi paraméter mellett, hanem a felhalmozott W vagyon is szerepet kap. A vagyon az előző időszaki K tőkeállomány d kopással csökkentett része valamint az Y jövedelem s megtakarítási hányadának összege, azaz $W=K(1-d)+Ys$. A maximális jólét elérő megtakarítási ráta ebből meghatározható, épp úgy, mint a tőkeállomány optimális növekedési üteme $g_k=(Y/K-m-d)/(1+m)$. Mivel a tőke hozama $r=\alpha Y/K-d$, így a tőkehozam felírható a tőkenövekedés függvényében $r=Ag_k+B$, ahol $A=\alpha(1+m)$, $B=-\alpha(d+m)-d$. Mivel a vállalkozó a ROE tőkearányos nyereséget kívánja maximalizálni, egységnyi eszközállomány esetén $ROE=(r-Hh)/(1-H)$, ahol H a hitel/eszköz aránya és h a hitelkamat. A hitelkamatoknál feltételezzük, hogy – túl a kockázatmentes eszközök r_f hozamán - az egyenes arányban nő a hitel/eszköz arányával, mivel eladósodott vállalat nagyobb kockázatot rejt. Így $h=r_f+rH$. Ebből meghatározható az a H hányad, ahol ROE maximális lesz, ez $H=1-(r_f/[Ag_k+B])^{0,5}$. Innét a hitelállomány növekedési ütemére felírhatjuk, hogy $1+gh=(1+g_k)(1+H1-H0)$, ahol H1 az aktuális és H0 az előző évi hitel/eszköz arány. Ha a tőkeállomány idén gyorsabban nő, mint tavaly, akkor a hitelállomány növekedési üteme azt meghaladja, ha a tőkeállomány csökken, akkor a hitelállomány ennél gyorsabban zsugorodik. Ha mint szokásos, feltesszük, hogy Y/K hosszabb időn át közel konstans, akkor azt kapjuk, hogy a hitelállomány növekedése meghaladja a GDP növekedését (illetve a hitelállomány zsugorodása a GDP zsugorodását).]

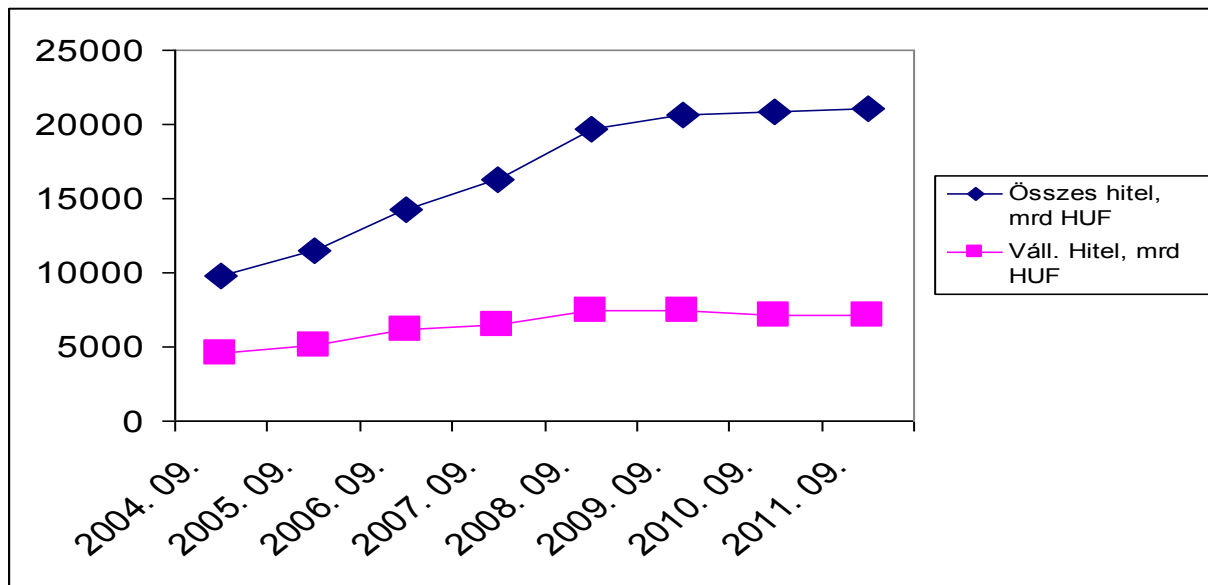
Vizsgáljuk meg a hitelintézetek összes- és vállalati hitelleinek folyóáras alakulását.

2. táblázat Hitelintézetek összes és vállalati hitelállománya
2004. szeptember – 2011. szeptember

hitelintézetek	Összes hitel, mrd HUF	Váll. Hitel, mrd HUF
2004. 09.	9811	4599
2005. 09.	11525	5073
2006. 09.	14288	6192
2007. 09.	16307	6530
2008. 09.	19671	7428
2009. 09.	20600	7422
2010. 09.	20832	7155
2011. 09.	21115	7096

Forrás: PSZAF

3. ábra Hitelintézetek összes és vállalati hitelállománya 2004. szeptember – 2011. szeptember

Forrás: PSZAF

3. táblázat Vállalkozói hitelek alakulása folyóáron, előző év szeptember=100

2005. 09.	110%
2006. 09.	122%
2007. 09.	105%
2008. 09.	114%
2009. 09.	100%
2010. 09.	96%
2011. 09.	99%

Forrás: PSZAF

A vállalalkozói hitelek 2010 és 2011-ben folyóáron számítva néhány százalékkal csökkentek. A valóságos csökkenés ennél jóval nagyobb, ha kiszűrjük a devizahitelek árfolyamváltozásból származó növekedését. A hiteleknél két tényező is torzított, egyfelől a devizahányad növekedése változatlan árfolyam mellett, másfelől az árfolyam változása.

4. táblázat Összes és a vállalalkozói hitelek devizahányada, valamint a svájci frank árfolyama, 2004-2011, szeptember

	összes hitel devizahányada	vállalkozói hitelek devizahányada	HUF/CHF árfolyam
2004. 09.	40%	42%	159,03
2005. 09.	46%	45%	160,46
2006. 09.	54%	50%	172,30
2007. 09.	58%	50%	151,07
2008. 09.	64%	50%	154,01
2009. 09.	68%	57%	179,16
2010. 09.	68%	58%	208,24
2011. 09.	67%	58%	239,40

Forrás: PSZAF

Ha 160 HUF/CHF-ről 240 HUF/CHF-re nő az árfolyam, akkor ez önmagában a 2004. szeptemberi 40%-os devizahányadot 2011. szeptemberére $40\% \cdot (240/160) / 1,20 = 50\%$ százalékra emeli. Tehát az, hogy az összes hitel devizahányada 40%-ról 67%-ra emelkedett két összetevőre bontható, egyfelől az árfolyamváltozás miatt 10%-ponttal nőtt a devizahitelek súlya, másfelől további 17%-pontot magyaráz, hogy új devizahiteleket vettek fel az ügyfelek. A vállalkozók esetén az árfolyam növekedés hatása 10%-pontnyi részarány növekedést magyaráz, és az új devizahitelek csak 6%-kal növelték a devizahitelek részarányát. (Feltételeztük, hogy minden devizahitelt svájci frankban denomináltak.)

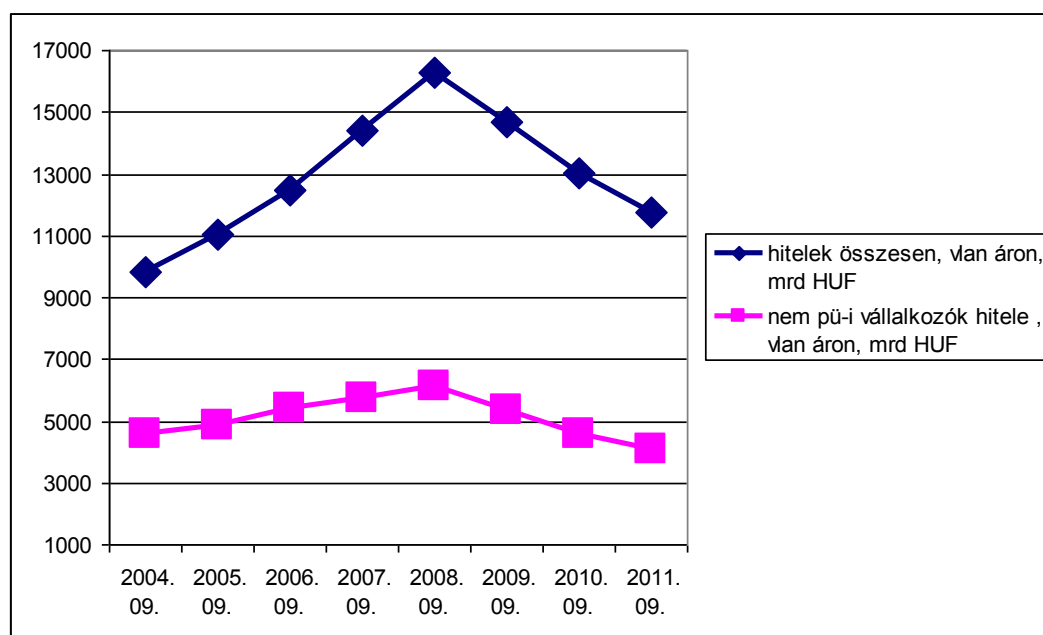
Most kiszűrjük mind az árfolyam-, mind a inflációs változások hatását. A hitelállomány változatlan áron gyors növekedést mutat 2004-2008. között, majd hasonlóan gyors csökkenést 2008. után.

5. táblázat Összes és a vállalkozói hitelek infláció és árfolyamszűrt állománya, 2004-2011, szeptember

hitel- intézetek	hitelek összesen, vln áron, mrd HUF	nem pü-i vállalkozók hitele , vln áron, mrd HUF
2004. 09.	9811	4599
2005. 09.	11068	4872
2006. 09.	12473	5420
2007. 09.	14383	5736
2008. 09.	16257	6112
2009. 09.	14687	5364
2010. 09.	13020	4594
2011. 09.	11749	4096

Forrás: PSZAF

4. ábra Összes és a vállalkozói hitelek infláció és árfolyamszűrt állománya, 2004-2011, szeptember

Forrás: PSZAF

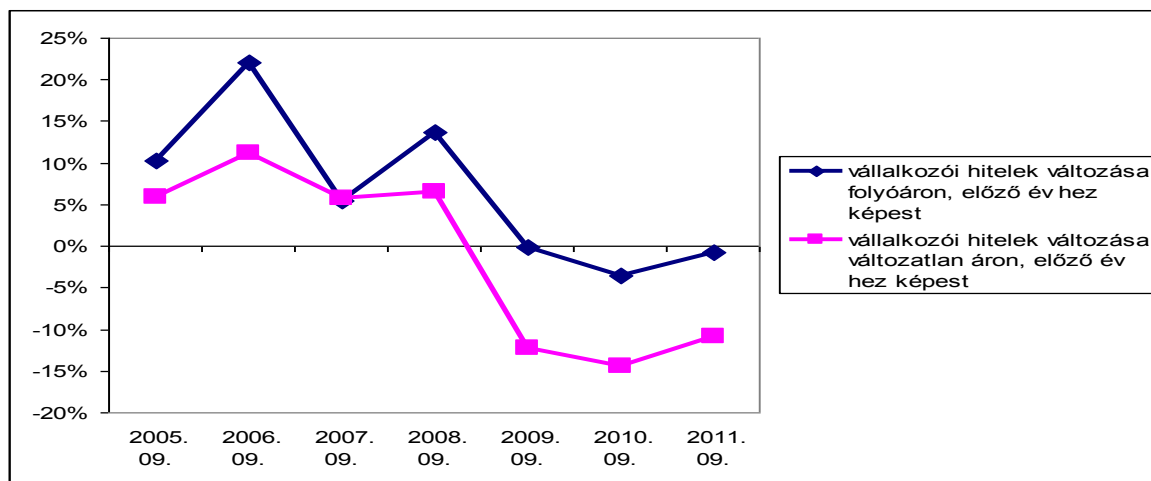
6. táblázat Összes és a vállalkozói hitelek infláció és árfolyamszűrt állománya, 2004-2011, szeptember, különféle viszonyítási bázisok mellett

hitel-intézetek	2004=100% hitel	2004=100% nem pü-i vállalkozói hitel		2008=100% nem pü-i vállalkozói hitel		változás az előző évhez képest, nem pü-i vállalkozói hitel
		2004=100% hitel	2008=100% % hitel	2008=100% hitel	2008=100% % hitel	
2004. 09.	100%	100%	60%	75%		
2005. 09.	113%	106%	68%	80%	13%	6%
2006. 09.	127%	118%	77%	89%	13%	11%
2007. 09.	147%	125%	88%	94%	15%	6%
2008. 09.	166%	133%	100%	100%	13%	7%
2009. 09.	150%	117%	90%	88%	-10%	-12%
2010. 09.	133%	100%	80%	75%	-11%	-14%
2011. 09.	120%	89%	72%	67%	-10%	-11%

Forrás: PSZAF

Az összes hitel esetén 2011. szeptemberhez képest 20%-kal nőtt az állomány, ez átlagosan 2,5-3%-os növekedésnek felel meg, a vállalkozói hitelek esetén viszont még 2004-hez képest is 11%-kal estek vissza a hitelek, azaz az átlagos csökkenés évi 1% feletti. Ennél a helyzet rosszabb, mivel nem egyenletes volt a változás, hanem 2008-at bázisnak választva, az összes hitel 2008-2011 között 28%-ot csökkent, míg a vállalkozói hitelek 2008-2011 között 28%-ot csökkent 33%-kal csökkentek. Az utolsó két oszlopból az látszik, hogy a válság elmúltá utáni évben sem szűnt meg a zsugorodás, az mind az összes hitel, mind a vállalkozói hitel esetén kétszámjegyű maradt.

5. ábra Vállalkozói hitelek infláció és árfolyamszűrt állományának éves változása, 2004-2011, szeptember

Forrás: PSZAF

Az ábrán látható, hogy a folyóáras és az árfolyam-és infláció szűrt adatok szerinti éves változás jellege hasonló, a folyóáras adatok nagyjából 10%-pontos magasabb ütemet jeleznek.

A korábbiakban a hitelintézetek egyesített hitelállományát vizsgáltuk, most megnézzük az egyes intézettípusok részarányát. Az összes hitelekben belül a bankok részaránya 2004. szeptembertől 4%-pontos 91%-ra csökkent 2011 szeptemberére. Csökkent a

szövetkezetek részaránya is, 2%-ponttal 3%-ra. A fiókok részaránya 2011-re 6%-ra emelkedett a hitelportfólióban. Az összes hitelekben belül a devizahitelek nyújtásától a szövetkezetek feltűnően tartózkodtak, a forint hitel részarányuk jellemzően 8%-ponttal magasabb volt, mint devizahitelekben belüli részarányuk. A vállalkozói hitelek esetén a bankok részaránya hét év alatt 8%-ponttal 89%-ra csökkent, a szövetkezetek részaránya hét év alatt 2%-ponttal, 5%-ra nőtt, a fióktelepek részaránya 7%-ot ért el 2011-ben. A szövetkezetek devizahitel részesedése 9%-ponttal kisebb a vállalkozási hitelek esetén, mint a forint hitelekből való részesedésük.

7. táblázat Összes és a vállalkozói hitelek folyóáras állományának intézettípusonkénti szerkezete, 2004-2011, szeptember,

k***		összes hitel			Váll. Hitel		
		bank	fiók	szövetkezet	bank	fiók	szövetkezet
2004. szept.	forint	92%	0%	8%	94%	0%	6%
	deviza	100%	0%	0%	100%	0%	0%
	összesen	95%	0%	5%	97%	0%	3%
2005. szept.	forint	92%	0%	8%	94%	0%	6%
	deviza	100%	0%	0%	100%	0%	0%
	összesen	95%	0%	5%	96%	0%	4%
2006. szept.	forint	91%	1%	9%	93%	1%	6%
	deviza	98%	1%	0%	99%	1%	0%
	összesen	95%	1%	4%	96%	1%	3%
2007. szept.	forint	91%	1%	8%	93%	1%	6%
	deviza	98%	1%	0%	98%	1%	1%
	összesen	95%	1%	4%	95%	1%	3%
2008. szept.	forint	90%	1%	9%	92%	1%	6%
	deviza	98%	2%	1%	96%	3%	1%
	összesen	95%	2%	4%	94%	2%	4%
2009. szept.	forint	87%	4%	9%	88%	5%	8%
	deviza	95%	5%	1%	94%	5%	1%
	összesen	92%	4%	3%	91%	5%	4%
2010. szept.	forint	85%	5%	10%	86%	5%	10%
	deviza	94%	5%	1%	94%	5%	1%
	összesen	91%	5%	4%	90%	5%	5%
2011. szept.	forint	85%	6%	9%	85%	5%	10%
	deviza	94%	6%	1%	91%	8%	1%
	összesen	91%	6%	3%	89%	7%	5%

Forrás: PSZAF

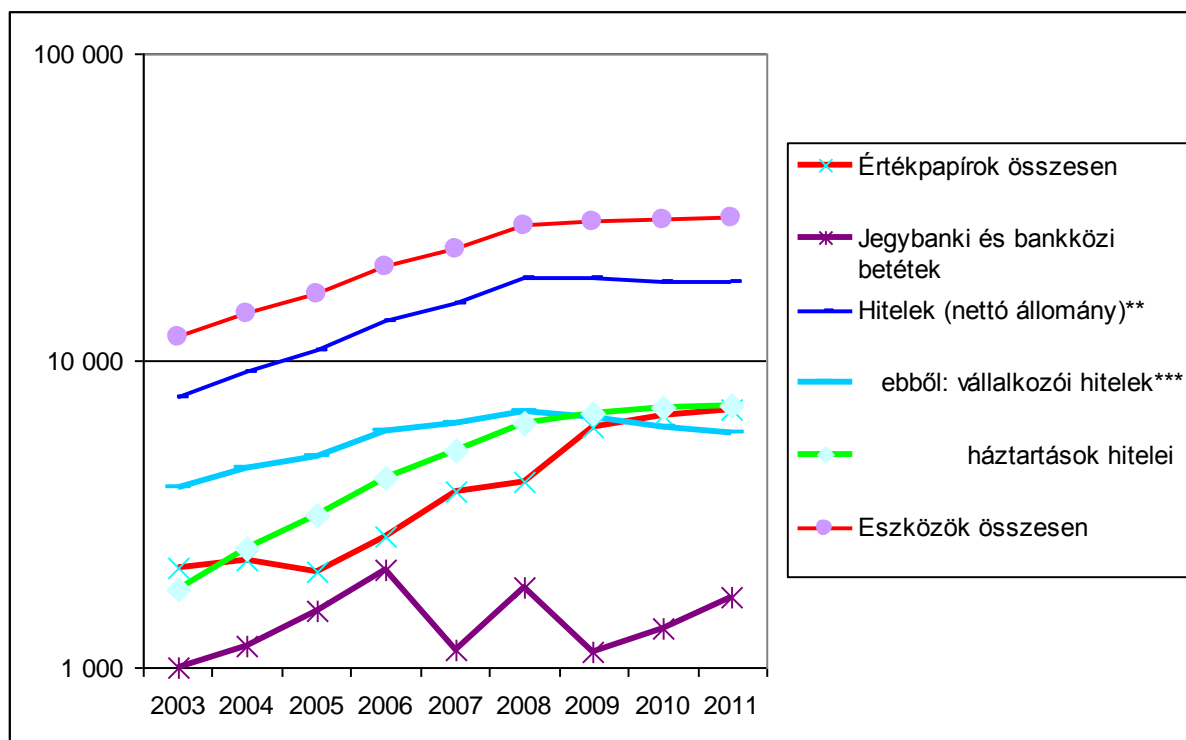
A továbbiakban a bankok folyóáras adatait elemezzük.

A 8-as tábla a banki adatok három elemét tartalmazza, a 8/A-ban a folyóáras adatok szerepelnek mrd HUF-ban, a 8/B-ben az egyes tételek devizahányada szerepel %-ban, végül 8/C-ben az egyes eszközelemek az összes eszköz %-ában.

8. táblázat Részvénytársasági hitelintézetek A) folyóáras eszközállománya mrd. HUF-ban, B) devizahányada %-ban, és C) az eszközök belső szerkezete az év szeptemberében

A) folyóáras eszközállomány, mrd HUF	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Pénztár és elszámolási számlák	504	730	830	696	779	685	571	599	534
Forgatási célú értékpapírok	667	689	615	1 139	1 986	2 184	3 499	2 987	2 990
Befektetési céllal vásárolt értékpapírok*	1 442	1 558	1 446	1 534	1 754	1 825	2 597	3 628	3 943
Értékpapírok összesen	2 109	2 247	2 061	2 673	3 740	4 009	6 096	6 615	6 933
Jegybanki és bankközi betétek	999	1 174	1 536	2 096	1 146	1 835	1 124	1 345	1 706
ebből: jegybanki betétek	-	363	888	995	76	267	335	176	264
bankközi betétek	-	811	647	1 101	1 070	1 569	789	1 169	1 442
Hitelek (nettó állomány)**	7 579	9 191	10 827	13 369	15 274	18 384	18 425	18 088	17 871
ebből: vállalkozói hitelek***	3 857	4 446	4 892	5 929	6 231	6 800	6 545	6 103	5 795
háztartások hitelei	1 789	2 440	3 134	4 176	5 095	6 293	6 737	7 022	7 172
Vagyon érdekeltségek	206	237	277	343	529	631	642	676	719
Aktív kamatelhatárolások	136	216	211	202	252	377	361	311	334
Egyéb aktív elszámolások és egyéb eszközök	161	205	336	503	743	803	538	549	574
Saját eszközök	190	266	328	368	560	594	534	507	545
Eszközök összesen	11 884	14 265	16 407	20 250	23 022	27 319	28 292	28 689	29 216
B) Deviza részaránya %	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Pénztár és elszámolási számlák	13%	14%	9%	15%	19%	14%	24%	37%	25%
Forgatási célú értékpapírok	6%	5%	6%	6%	1%	1%	2%	5%	7%
Befektetési céllal vásárolt értékpapírok*	10%	5%	6%	10%	11%	21%	19%	25%	31%
Értékpapírok összesen	9%	5%	6%	8%	6%	10%	9%	16%	21%
Jegybanki és bankközi betétek	51%	46%	28%	39%	55%	58%	50%	63%	56%
ebből: jegybanki betétek		4%	0%	2%	11%	5%	6%	13%	0%
bankközi betétek		65%	66%	72%	58%	67%	69%	70%	66%
Hitelek (nettó állomány)**	38%	42%	48%	56%	60%	66%	71%	71%	70%
ebből: vállalkozói hitelek***	38%	43%	46%	51%	51%	52%	60%	61%	60%
háztartások hitelei	3%	11%	28%	45%	55%	66%	70%	71%	70%
Vagyon érdekeltségek	9%	26%	34%	42%	58%	64%	60%	63%	63%
Aktív kamatelhatárolások	17%	14%	18%	23%	23%	22%	18%	24%	26%
Egyéb aktív elszámolások és egyéb eszközök	20%	8%	6%	11%	8%	10%	13%	16%	16%
Saját eszközök	1%	1%	1%	1%	1%	0%	5%	6%	4%
Eszközök összesen	31%	33%	37%	44%	46%	52%	52%	54%	54%
C) Eszközök szerkezete %-ban	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Pénztár és elszámolási számlák	4%	5%	5%	3%	3%	3%	2%	2%	2%
Forgatási célú értékpapírok	6%	5%	4%	6%	9%	8%	12%	10%	10%
Befektetési céllal vásárolt értékpapírok*	12%	11%	9%	8%	8%	7%	9%	13%	13%
Értékpapírok összesen	18%	16%	13%	13%	16%	15%	22%	23%	24%
Jegybanki és bankközi betétek	8%	8%	9%	10%	5%	7%	4%	5%	6%
ebből: jegybanki betétek		3%	5%	5%	0%	1%	1%	1%	1%
bankközi betétek		6%	4%	5%	5%	6%	3%	4%	5%
Hitelek (nettó állomány)**	64%	64%	66%	66%	66%	67%	65%	63%	61%
ebből: vállalkozói hitelek***	32%	31%	30%	29%	27%	25%	23%	21%	20%
háztartások hitelei	15%	17%	19%	21%	22%	23%	24%	24%	25%
Vagyon érdekeltségek	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%
Aktív kamatelhatárolások	1%	2%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%
Egyéb aktív elszámolások és egyéb eszközök	1%	1%	2%	2%	3%	3%	2%	2%	2%
Saját eszközök	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%	2%
Eszközök összesen	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

6. ábra Banki fontosabb eszköztételek alakulása az adott év szeptemberében, folyóáron, mrd HUF-ban

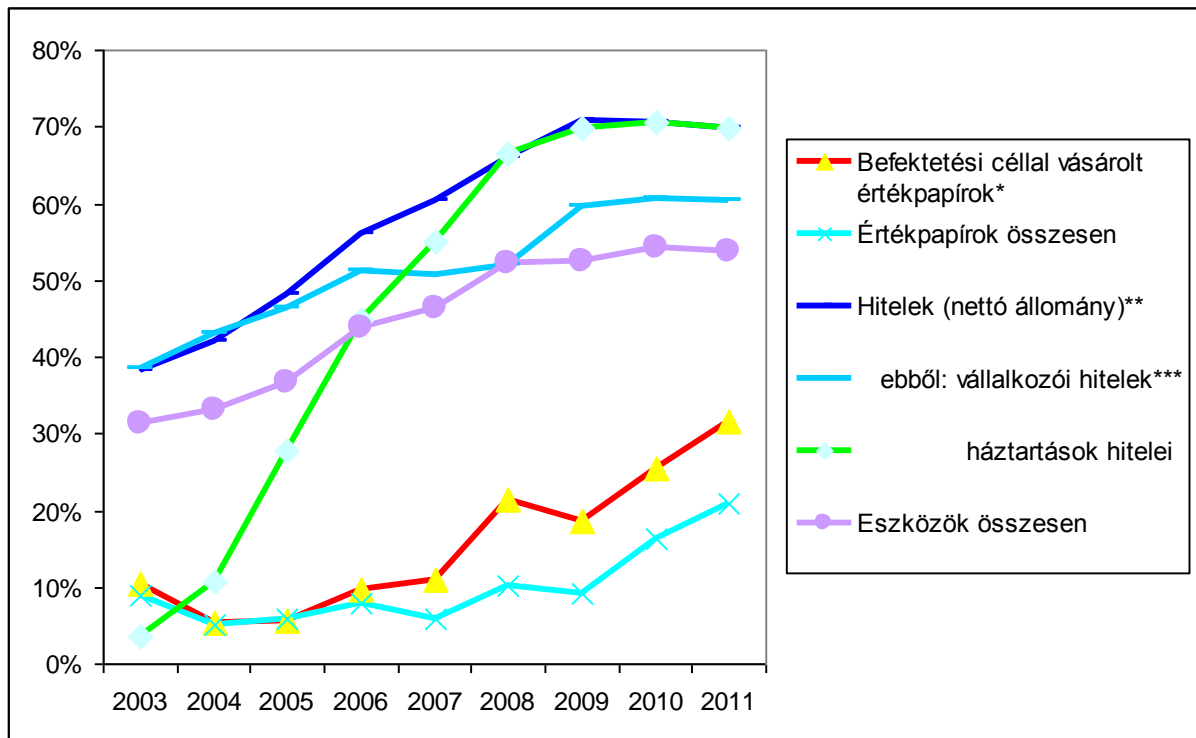

Forrás: PSZAF

Az 5. ábra logaritmusos beosztásban ábrázolja a fontosabb eszköztételek alakulását. A logaritmusos beosztás előnye, hogy egyenesnek láttatja az azonos ütemű növekedési tetteket. Ennek alapján 2003-08 között az összes eszköz nagyjából egyenletesen nőtt, majd a növekedés többé - kevésbé megállt (1,8%-kal növekedett 2011/2010 szeptembere között). Az összes hitel növekedési pályája ezzel hasonló volt, de itt az elmúlt 12 hónapban nominális 1,2%-kal csökkent az állomány (ezen belül a vállalkozi hiteleké 5,2 %-kal csökkent, a háztartási hiteleké 2,1%-kal nőtt). Az értékpapírok állománya az elmúlt nyolc évben - némi ingadozás mellett-, de egyértelműen nőtt (az elmúlt 12 hónapban %-kal). A jegybanki és bankközi betétek az elmúlt évben le és fel változtak, az elmúlt 12 hónapban 23,7%-kal nőttek.

A 6. ábra szerint a deviza részarány szinte minden fontosabb eszköztételeknél jelentősen növekedett. Az összes eszköz ábrája hasonló, mint a folyóáras adatok alakulása, azaz 2003-08 között gyors növekedés, majd stagnálás, miközben az árfolyam ebben az időben jelentősen emelkedett. A bankok tehát úgy tudták stabilizálni összes eszközeik 2008-as 52%-os részarányát (illetve azt csak 54%-ra növekedni 2011-re), hogy közben a HUF/CHF árfolyam közel 50%-kal (154,01 HUF/ CHF-ről 239,40 HUF/CHF-re) emelkedett. Ha nem igyekeztek volna a devizakitettséget csökkenteni, akkor a 2008-as deviza részarány az érvényes árfolyam mellett 63%-ra nőtt volna. Az, hogy az eszközök deviza részarány növekedése NEM 11%-pontos=63%-52%, hanem 2%-pontos=54%-52%, mutatja a bankok aktív tevékenységét a kitétség csökkentésére. A háztartási hitelek futották be a legnagyobb deviza részarány emelkedést 8 év alatt, 2003 évi 3%-os részarányuk 2008-ra 66%-ra nőtt, majd 2011-re 70%-ra emelkedett. (Az előző számítás logikáját alkalmazva, ha nem tesznek a kitétség csökkentése érdekében, úgy az 75%-ra emelkedett volna az árfolyamváltozás, hatására, de ténylegesen csak 70%-ra emelkedett.)

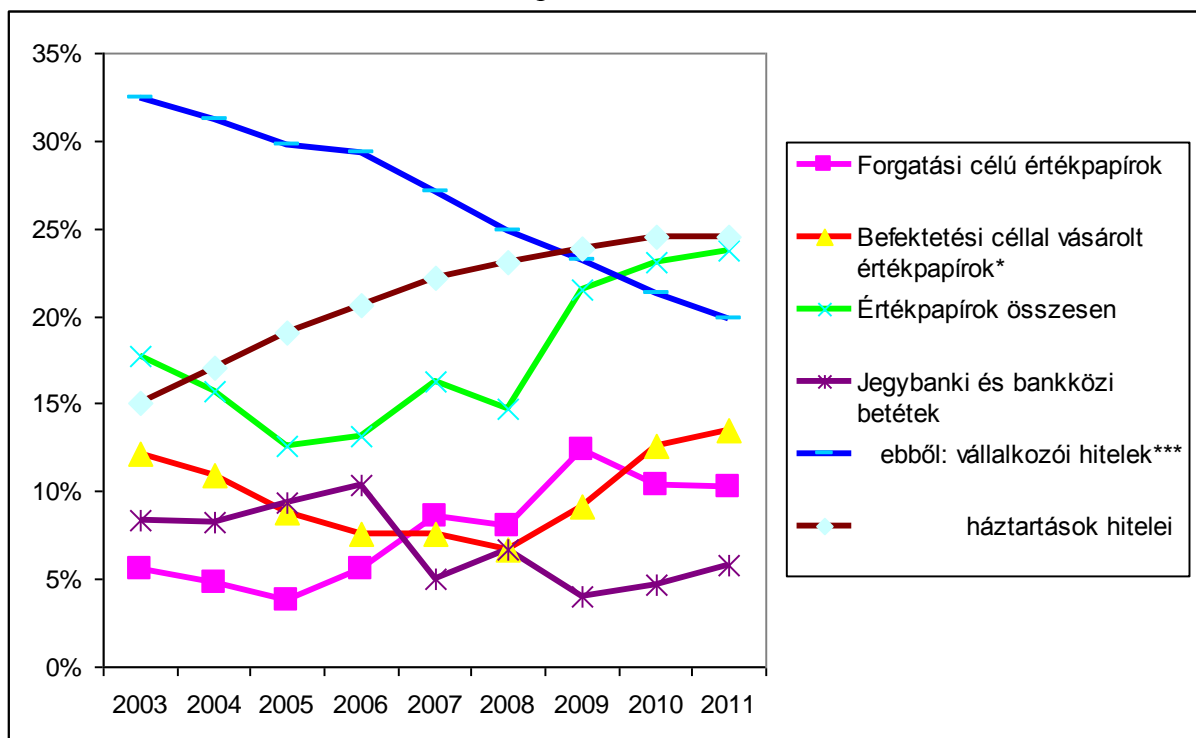
7. ábra Banki fontosabb eszköztételek deviaza részarányának alakulása, az adott év szeptemberében, %- ban

Forrás: PSZAF

Az eszközök részarány változását a vállalati hitelek 8 év alatti markáns részarány veszítése (2003. évi 32%-ról a 2011. évi 20%-ra), a háztartási hitelek részarányának ezt jórészt

8. ábra Banki fontosabb eszköztételek részarányának alakulása, az adott év szeptemberében, %- ban

Forrás: PSZAF

ellensúlyozó 15%-pontos=25%-15% növekedése mellett az értékpapírok 6%-pontos=24%-18% növekedése és a jegybanki és bankközi betétek 2%-pontos=8%-6%-os csökkenése jellemzi. Megvizsgáljuk részletesebben a banki vállalkozói hitelek alakulását.

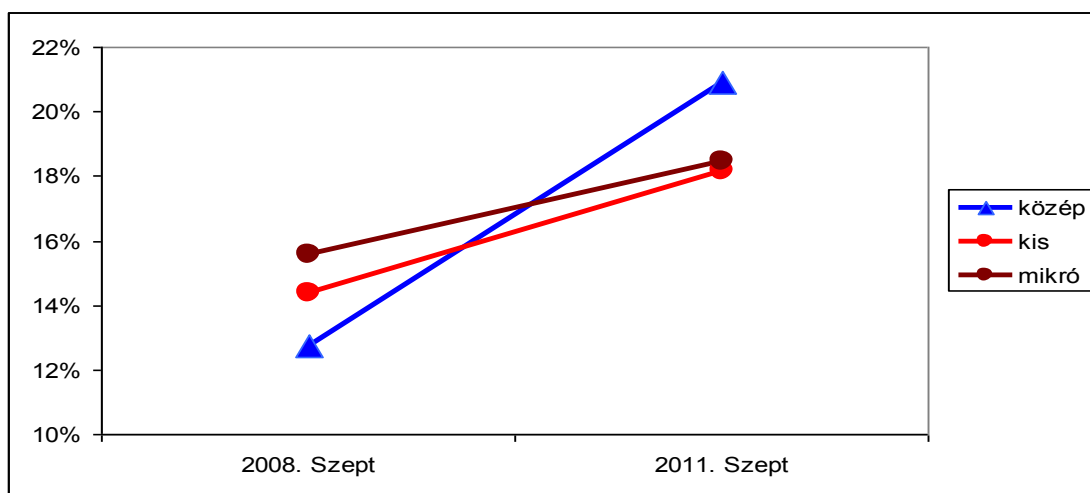
A vállalkozói hiteken belül 2008-11 között (miközben az állomány változatlan áron 33%-kal csökkent) jelentős szerkezeti átrendeződés következett be. A nagyvállalatok részaránya 57%-ról 42%-ra 15%-ponttal csökkent, (tehát a KKV részaránya ennyivel emelkedett). Ebben közrejátszhatott az is, hogy az exportorientált nagyvállalatok az anyavállalat anyabankjából nyerhettek forrásokat. A KKV 15%-pontos részarány növekedésén belül a középvállalkozások 8%-ponttal, a kis és mikro vállalkozások ennek felével (4 illetve 3%-ponttal) javították részarányukat. Az okok között lehet, hogy a jobb exportképességgel rendelkező középvállalkozások a stagnáló, csökkenő hazai kereslet mellett a siker nagyobb esélyével kaptak hitelt, mint a megrendelésiánnal küszködő kis- és mikro vállalkozások.

9. táblázat Vállalkozói hitelek folyóáras állományának hitelfelvevők szerinti szerkezete, 2008-2011, szeptember

	2008. Szept	2011. Szept	reszarany változás
vállalkozói hitelek	100%	100%	0%
nagyvállalatok hitelei	57%	42%	-15%
KKV	43%	58%	15%
közép	13%	21%	8%
kis	14%	18%	4%
mikró	16%	18%	3%

Forrás: PSZAF

9. ábra Vállalkozói hitelek folyóáras állományának hitelfelvevők szerinti szerkezete, 2008-2011, szeptember

Forrás: PSZAF

A vállalkozói hitelek nemcsak jelentősen zsugorodtak az elmúlt években, hanem a portfóliójuk is sokat romlott. A 90 napon túl nem fizető (NPL) állomány másfél év alatt 2010. március és 2011.szeptember között 4,93%-ponttal 13,85%-ra emelkedett. Megfigyelhető, hogy a devizahitelek NPL aránya markánsan, átlagosan kb. 2,5%-ponttal kisebb volt, mint a forinthitelek esetén. Ennek oka lehetett, hogy az exportáló vállalatok

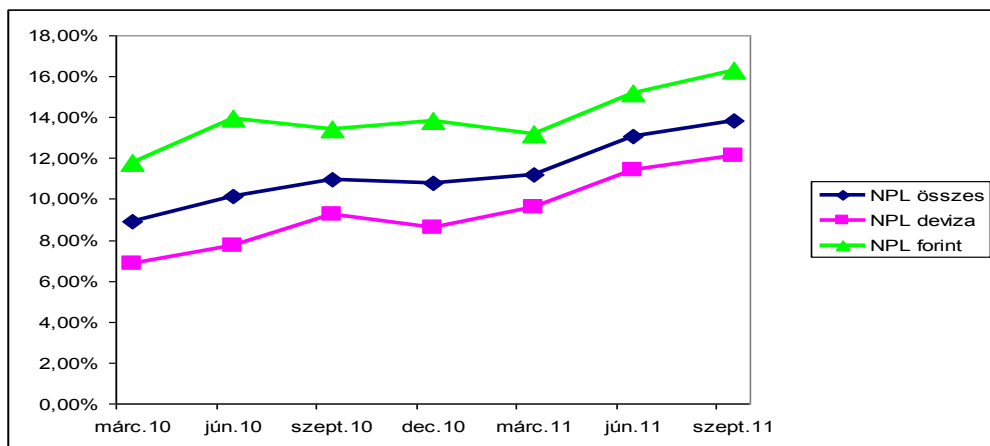
nagyobb arányban vehettek fel devizahitelt, és piacaik ebben az időben (export) kevésbé volt problematikus, mint a hazai piacra szállító vállalatoknak.

10. táblázat Vállalkozói bankhitelek 90 napon túl nem fizető (NPL) állományának összes, valamint deviza és forint hitel szerinti szerkezete, 2010. március -2011, szeptember

	NPL összes	NPL deviza	NPL forint
2010. márc.	8,92%	6,83%	11,77%
2010. jún.	10,13%	7,73%	13,97%
2010. szept.	10,97%	9,26%	13,44%
2010. dec.	10,76%	8,61%	13,87%
2011. márc.	11,20%	9,63%	13,16%
2011. jún.	13,05%	11,41%	15,19%
2011. szept.	13,85%	12,14%	16,32%

Forrás: PSZAF

10. ábra Vállalkozói bankhitelek 90 napon túl nem fizető (NPL) állományának összes, valamint deviza és forint hitel szerinti szerkezete, 2010. március -2011, szeptember

Forrás: PSZAF

11. táblázat Vállalkozói bankhitelek minősítési részaránya 2006. szeptember - 2011, szeptember

	Probléma mentes	Külön figyelendő	Átlag alatti	Kétes	Rossz	értékvesztési kulcsokkal súlyozott problémás
2006	84%	12%	1%	1%	2%	3%
2007	86%	10%	1%	1%	2%	3%
2008	88%	8%	1%	1%	2%	3%
2009	86%	6%	2%	3%	3%	5%
2010	86%	6%	2%	3%	3%	5%
2011	65%	18%	4%	6%	6%	10%

Forrás: PSZAF

A vállalkozói bankhitelek portfóliója minősítés szerint hasonló képet mutat, mint az NPL ráta. Azt látjuk, hogy az utolsó évben a korábban 84-88% közötti problémamentes hányad 65%-ra csökkent, miközben az utolsó évhez képest 12%-ponttal nőtt a különfigyelendő, 2 illetve 3-3%-ponttal nőtt az átlag alatti, a kétes és a rossz állomány, ezzel megduplázva korábbi súlyukat. Ha az értékvesztési kulcsokkal súlyozunk, akkor a teljes portfólióra vonatkozólag kapunk képet, az utolsó oszlop szerint a vállalati portfólió teljes káros anyag tartalma 2006-08-ban 3%-os volt, ez 2009-10-ben 5%-ra, 2011-ben 10%-ra emelkedett.

11. ábra Értékvesztési kulcsokkal és osztályközök közepével számított portfólió arányos értékvesztés a vállalalkozói hiteleknél

Forrás: PSZAF

A háztartások bankhiteleit folyóáron vizsgáljuk. Az elmúlt 12 hónapban a háztartások folyóáras hitelállománya (a HUF/CHF árfolyam-emelkedés határa) 4,1%-kal nőtt, ezen belül a lakáscélú hitelek 4,9%-kal, a fogyasztási hitelek 4,5%-kal, a folyószámlahitelek 3,1%-kal nőttek. A deviza részarány a háztartási hitelek egészében 69%-os volt 2011. szeptemberben, ezen belül a lakáscélú hiteleké 67%-os, a fogyasztási célú hiteleké 83%-os, a folyószámlahiteleké 2%-os, míg az egyéni vállalkozóké 29%-os volt.

12. táblázat Háztartások bankhitelei és a devizahányaduk az adott év szeptemberében

Részvénytársasági hitelintézetek (MFB, EXIM, KELER nélkül) háztartásoknak nyújtott hiteleinek összetétele (bruttó állomány)		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Háztartások összesen (1.+ 2.)	Milliárd HUF-ban	2 440	3 134	4 176	5 095	6 394	6 951	7 383	7 689
1.	Lakosság	2 369	3 062	4 099	5 010	6 304	6 863	7 301	7 607
1.a	Folyószámlahitel	79	119	175	247	334	341	379	391
1.b	Fogyasztási hitel	475	830	1 325	1 773	2 481	2 654	2 850	2 982
1.c	Értékpapír-vásárlási hitel	1	7	7	2	2	1		
1.d	Lakáscélú	1 687	2 032	2 476	2 839	3 348	3 710	3 919	4 115
1.e	Egyéb hitel (valódi penziós ügyletekkel)	127	74	116	148	139	157	154	119
2.	Egyéni vállalkozók	70	71	77	85	90	88	82	83
deviza/összes		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Háztartások összesen (1.+ 2.)	Devizarány százalékban	11%	28%	45%	55%	66%	69%	70%	69%
1.	Lakosság	11%	28%	46%	56%	66%	70%	70%	70%
1.a	Folyószámlahitel	1%	1%	1%	1%	1%	2%	2%	2%
1.b	Fogyasztási hitel	20%	52%	71%	80%	87%	88%	86%	83%
1.c	Értékpapír-vásárlási hitel	0%	3%	2%	0%	0%	0%		
1.d	Lakáscélú	5%	18%	34%	45%	57%	63%	66%	67%
1.e	Egyéb hitel (valódi penziós ügyletekkel)	53%	76%	74%	79%	74%	71%	68%	57%
2.	Egyéni vállalkozók	12%	22%	31%	30%	30%	31%	30%	29%

Forrás: PSZAF

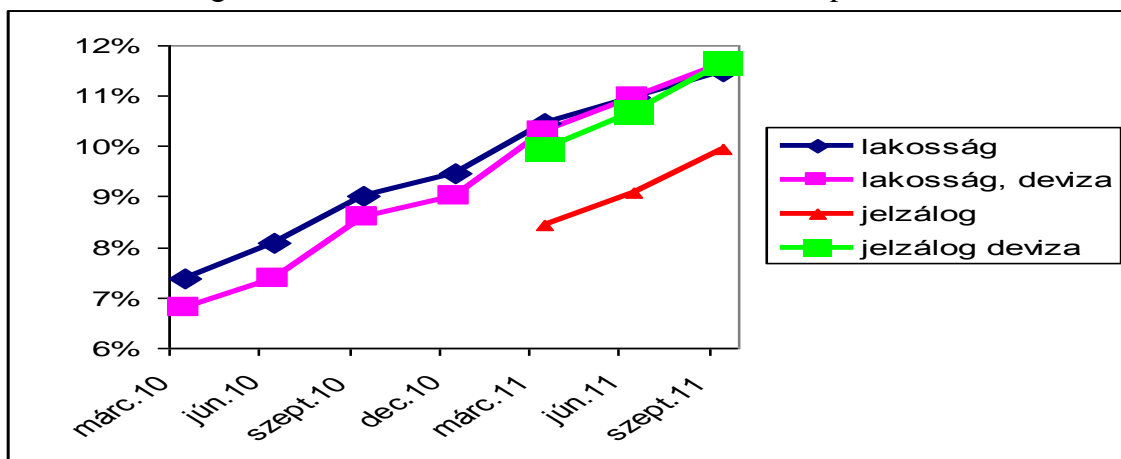
13. táblázat A háztartási hitelek (90 napon túl nem fizető/összes hitel) NPL rátája.

	lakosság	lakosság, deviza	jelzálog	jelzálog deviza
márc.10	7,39%	6,81%		
jún.10	8,09%	7,37%		
szept.10	9,02%	8,60%		
dec.10	9,48%	9,03%		
márc.11	10,46%	10,31%	8,44%	9,95%
jún.11	10,97%	10,96%	9,07%	10,70%
szept.11	11,48%	11,66%	9,94%	11,66%

Forrás: PSZAF

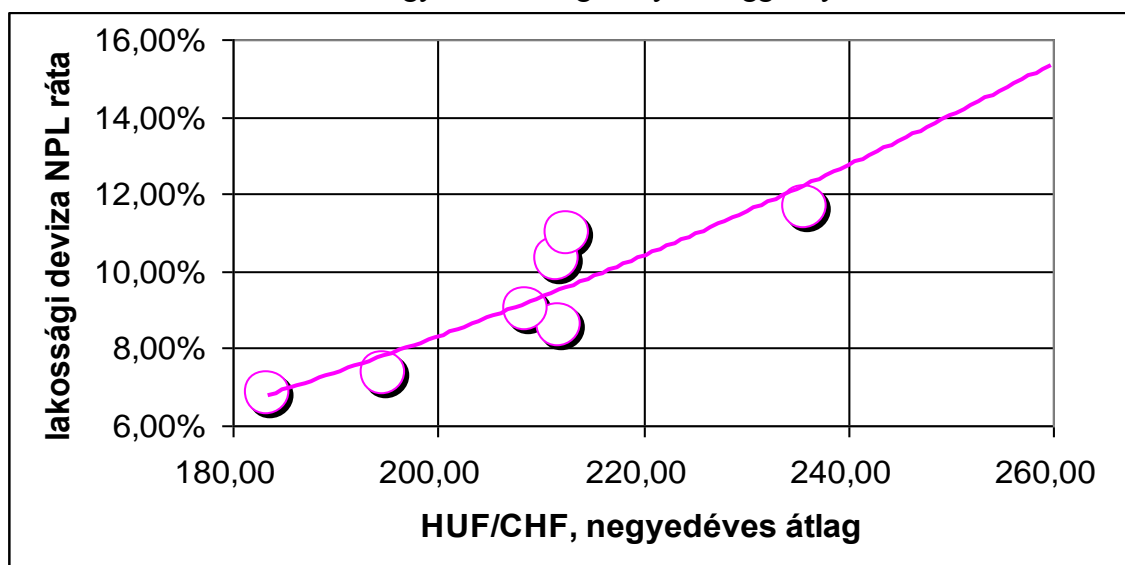
A táblázatban kitűnik, hogy a háztartási hitelek NPL rátája dinamikusan, negyedévről-negyedévre nő, a növekedés a lakossági devizahiteleknél a legnagyobb, negyedévről negyedévre átlagosan 0,81%-ponttal nő az NPL állomány.

12. ábra Lakossági NPL ráta alakulása 2010. március – 2011. szeptember

Forrás: PSZAF

13. ábra . Lakossági devizahitelek NPL rátája alakulása 2010. március – 2011. szeptember között a negyedéves átlagárfolyam függvényében

A lakossági devizahiteleket a HUF/CHF negyedéves átlagainak függvényében mutatja a 12. ábra, a két tényező között logikai és empirikus kapcsolat is található, (azért nem tud fizetni az adós, mert emelkedő árfolyam mellett többet kell fizetnie). Az ábra alapján az vélelmezhető, hogy ha a forint árfolyama tovább romlik (például a magas CDS miatt), akkor 260 HUF/CHF árfolyam esetén 15%-ot meghaladna a 90 napon túli fizetési késedelembe eső devizahitelek aránya.

14. táblázat A teljes portfólió és a háztartási hitelek osztályköz középekkel képzett értékvesztése és aránya az összes minősítendő tételhez képest

	teljes portfólió értékvesztés, mrd HUF	teljes portfólió értékvesztés/ minősítendő %	háztartás értékvesztés, mrd HUF	háztartás értékvesztés /minősítendő %
2001. 12.	146	2,28	25	3,64
2002. 12.	147	2,00	28	2,38
2003. 12.	161	1,61	32	1,62
2004. 12.	188	1,59	40	1,56
2005. 12.	250	1,82	58	1,73
2006. 03.	253	1,73	62	1,75
2006. 06.	272	1,73	68	1,72
2006. 09.	286	1,76	73	1,74
2006.12.	282	1,72	78	1,80
2007. 03.	285	1,70	84	1,88
2007. 06.	312	1,78	106	2,26
2007. 09.	311	1,68	100	1,97
2007.12.	325	1,63	104	1,91
2008. 03.	338	1,57	114	1,91
2008. 06.	342	1,64	120	2,04
2008. 09.	349	1,54	104	1,62
2008.12.	398	1,66	122	1,69
2009. 03.	483	1,89	164	2,15
2009. 06.	552	2,38	188	2,71
2009. 09.	647	2,83	231	3,32
2009.12.	809	3,44	256	3,68
2010. 03.	862	3,81	292	4,18
2010. 06.	1052	4,37	360	4,69
2010. 09.	1097	4,68	384	5,20
2010.12.	1213	5,15	412	5,43
2011. 03.	1168	5,31	407	5,76
2011. 06.	1278	5,68	446	6,10
2011. 09.	1468	6,02	534	6,94

Forrás: PSZAF és MNB

A 14. és 15 táblázat mind a háztartási hitelek, mind az összes minősítendő portfólió esetén különféle számításokat mutat be. Az osztályközök közepével számít értékvesztést (külön figyelendő: 5%, átlag alatti: 20 %, kétes: 50%, rossz: 85%) mutatja a teljes portfólióra a 14 táblázat 2-ik oszlopa és a háztartási hitelekre a 4-ik oszlop, illetve ezeknek az értékeknek a teljes állomány százalékát adja a 3-ik és 5-ik oszlop. A 15-ik táblázat a szeptemberi adatokat az előző év decemberéhez képest mutatja, hogy az ártákvesztés változatához nyújtson támpontokat. Mint a 14. táblázatból kitűnik, mind a háztartási, mind a teljes minősítendő portfólió esetén a képzett értékvesztés a minősítendő állományhoz képest folyamatosan nő.

15. táblázat A teljes portfólió és a háztartási hitelek osztályköz középekkel képzett értékvesztése és aránya az összes minősítendő tételhez képest adott év szeptemberben az előző év végi értékhez képest

	teljes portfólió	teljes portfólió	háztartás	háztartás
	értékvesztés változás előző év decemberéhez képest, mrd HUF	értékvesztés változás előző év decemberéhez képest, %-pont	értékvesztés változás előző év decemberéhez képest, mrd HUF	értékvesztés változás előző év decemberéhez képest, %-pont
2006. 09.	36	-0,06	15	0,01
2007. 09.	29	-0,04	23	0,17
2008. 09.	24	-0,10	-1	-0,29
2009. 09.	249	1,17	108	1,63
2010. 09.	404	1,71	156	1,75
2011. 09.	255	0,87	122	1,51

Forrás: PSZAF és MNB

A háztartási adatok intenzitása 2006 óta minden időpontban nagyobb, mint a teljes portfólióé, ma már közel 1%-ponttal haladja meg a háztartásoké a teljes portfólióét. A 15. táblázatból az látszik, hogy az értékvesztés változás tavaly szeptemberben kiugróan magas volt, de idén sem kisebb, mint a 2009-es évben. Összességében az mondható, hogy még messze nem küzdte le a bankrendszer a válság hatását, anélkül is hatalmas a teher, hogy a banki különadó és végtörlesztés terheit (2011. november végéig 90,5 mrd HUF) figyelembe vennénk.

16. táblázat A végtörlesztés hatása a pénzügyi intézményekre 2010. november végéig

millió HUF	2011.10.30		2011.11.27		Kumm. Veszt. október 30-ig	Kumm. Veszt. november 27-ig		
	db	aktuális árfolyamon	végtörlesztési árfolyamon	db			aktuális árfolyamon	végtörlesztési árfolyamon
P.ü int.								
Össz.	29427	174766	130565	54563	338947	248357	44201	90590
EUR alapú	303	1021	857	635	2302	1896		
CHF alapú	28676	169172	126455	53063	328399	240720		
JPY alapú	448	4573	3253	865	8245	5742		
Rt hitelint	28345	165116	123399	51805	315028	230852	41717	84177
EUR alapú	299	1004	843	626	2256	1857		
CHF alapú	27598	159539	119303	50315	304537	223260		
JPY alapú	448	4573	3253	864	8235	5735		
Szöv.								
Hitelint	243	1270	943	513	2975	2139	327	837
EUR alapú	0	0	0	0	0	0		
CHF alapú	243	1270	943	513	2975	2139		
JPY alapú	0	0	0	0	0	0		
Hitelint.								
Fiók.	592	5504	4102	1608	14384	10492	1402	3892
EUR alapú	3	13	11	5	35	29		
CHF alapú	589	5491	4091	1603	14349	10463		
JPY alapú	0	0	0	0	0	0		
Pü vál.	247	2876	2122	637	6560	4875	755	1684

Forrás: PSZAF és MNB

17. táblázat A bankok forrásai 2003-2011. szeptemberében

MILLIÁRD HUF	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Betétek	6840	7581	8402	9587	10240	11728	11912	11522	11924
ebből: vállalkozói betétek	2078	2330	2500	3164	3235	3586	3334	3463	3448
háztartások betétei	3543	4105	4359	4621	4968	5383	6153	5771	6155
Bankközi betétek	897	1196	1671	2885	3608	4439	4438	5516	5519
Felvett hitelek	1366	1789	2054	2393	2867	3546	4356	4095	4155
Hit. jogot megt. értékp.	928	1334	1636	2131	2306	2809	2946	3356	3260
Passzív kamatelhatárolások	106	199	188	174	267	419	408	289	310
Egyéb passzív									
elszámolások	431	567	583	807	930	1209	877	1181	1284
Hátrasorolt kötelezettségek	139	178	236	392	584	570	661		
Céltartalék	108	129	128	146	182	195	219	237	244
Saját tőke	1069	1292	1508	1736	2037	2403	2475	2494	2521
Források összesen	11884	14265	16407	20250	23022	27319	28292	28689	29216
DEVIZAHÁNYAD, %	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Betétek	22,0%	21,8%	20,9%	24,5%	24,8%	29,6%	25,6%	25,2%	23,9%
ebből: vállalkozói betétek	19,1%	25,5%	25,8%	31,6%	31,6%	38,6%	33,5%	34,1%	30,8%
háztartások betétei	17,1%	13,9%	14,2%	16,8%	18,1%	20,6%	19,2%	18,8%	17,4%
Bankközi betétek	60,9%	63,5%	63,1%	65,2%	70,1%	68,3%	70,0%	69,0%	68,2%
Felvett hitelek	75,7%	69,4%	75,2%	75,5%	72,7%	75,8%	82,0%	83,0%	80,9%
Hit. jogot megt. értékp.	4,2%	4,7%	20,4%	33,9%	41,6%	51,4%	45,4%	46,8%	43,2%
Passzív kamatelhatárolások	16,0%	9,2%	13,0%	24,3%	28,1%	27,2%	20,1%	26,5%	27,9%
Egyéb passzív									
elszámolások	17,8%	17,2%	19,5%	13,1%	10,9%	12,8%	12,1%	9,3%	8,4%
Hátrasorolt kötelezettségek	87,3%	90,1%	92,6%	95,2%	96,9%	96,8%	96,9%		
Céltartalék	3,1%	2,3%	0,9%	1,4%	4,0%	3,8%	11,1%	25,3%	3,3%
Saját tőke	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Források összesen	28,1%	28,0%	30,7%	35,9%	38,5%	42,0%	42,2%	41,6%	39,7%
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Betétek	57,6%	53,1%	51,2%	47,3%	44,5%	42,9%	42,1%	40,2%	40,8%
ebből: vállalkozói betétek	17,5%	16,3%	15,2%	15,6%	14,1%	13,1%	11,8%	12,1%	11,8%
háztartások betétei	29,8%	28,8%	26,6%	22,8%	21,6%	19,7%	21,7%	20,1%	21,1%
Bankközi betétek	7,5%	8,4%	10,2%	14,2%	15,7%	16,3%	15,7%	19,2%	18,9%
Felvett hitelek	11,5%	12,5%	12,5%	11,8%	12,5%	13,0%	15,4%	14,3%	14,2%
Hit. jogot megt. értékp.	7,8%	9,4%	10,0%	10,5%	10,0%	10,3%	10,4%	11,7%	11,2%
Passzív kamatelhatárolások	0,9%	1,4%	1,1%	0,9%	1,2%	1,5%	1,4%	1,0%	1,1%
Egyéb passzív									
elszámolások	3,6%	4,0%	3,6%	4,0%	4,0%	4,4%	3,1%	4,1%	4,4%
Hátrasorolt kötelezettségek	1,2%	1,2%	1,4%	1,9%	2,5%	2,1%	2,3%	0,0%	0,0%
Céltartalék	0,9%	0,9%	0,8%	0,7%	0,8%	0,7%	0,8%	0,8%	0,8%
Saját tőke	9,0%	9,1%	9,2%	8,6%	8,8%	8,8%	8,7%	8,7%	8,6%
Források összesen	100%	100%	100%	100%	100,0%	100%	100%	100%	100%

Forrás: PSZAF

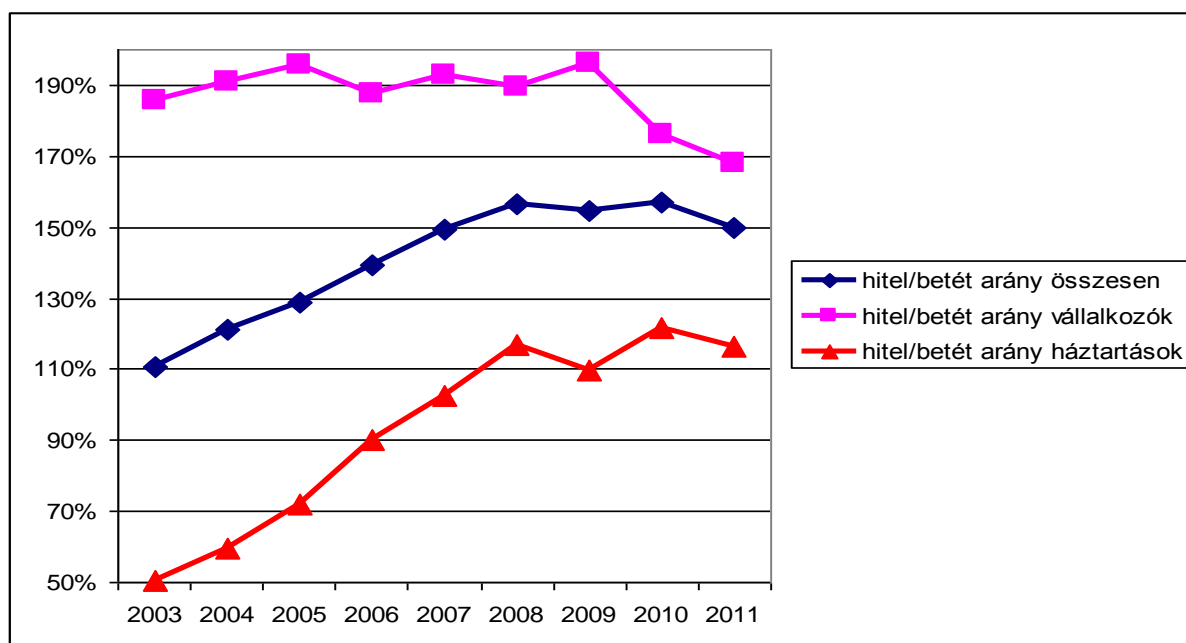
2011. szeptemberében 2010. szeptemberéhez képest az összes forrás 1,8%-kal, a saját tőke 1,1%-kal, a céltartalékok 2,6%-kal gyarapodtak. A betétállomány 3,4%-kal nőtt, a háztartási betétek 6,5%-kal gyarapodtak, a vállalkozási betétek -0,4%-kal csökkentek. A források devizahányada összes forrás tekintetében 1,9 %-kal csökkent, de egyetlen forrástétel sem volt, ahol nőtt volna a deviza részarány. A források belső szerkezetében a betétek részaránya 2003. óta csökkent 2010-ig 17, 4%-ponttal, de az elmúlt évben a betétek részaránya 0,6%-ponttal nőtt (ezen belül a háztartási betétek 1%-ponttal növekedtek, a vállalkozói betétek 0,3%-ponttal csökkentek)

18. táblázat Hitel/betét arány összesen és szektoronként

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
hitel/betét arány összesen	111%	121%	129%	139%	149%	157%	155%	157%	150%
hitel/betét arány vállalkozók	186%	191%	196%	187%	193%	190%	196%	176%	168%
hitel/betét arány háztartások	50%	59%	72%	90%	103%	117%	109%	122%	117%

Forrás: PSZAF

14. táblázat Hitel/betét arány összesen és szektoronként

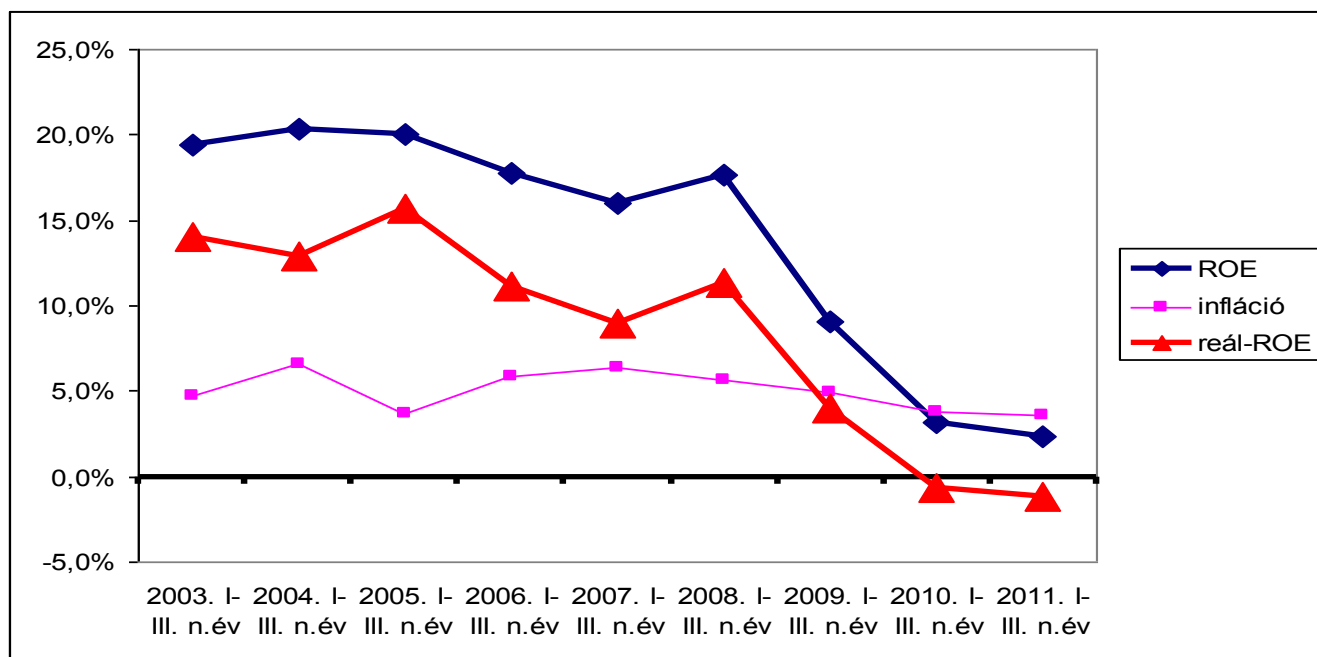
Forrás: PSZAF

A hitel/betét arány 2003-ban 110%-os volt, ami 2008-ig többé-kevésbé egyenletesen 157%-ra növekedett. A növekedés a jórészt állandó (kb.190%-os) vállalkozói hitel/betét állomány és a kb.70%-pontos háztartási hitel/betét növekedés mellett jött létre. 2008 óta valamelyest (8%-ponttal) csökkenő hitel/betét állomány a háztartások nem csökkenő (kb.117%-os) hitel/betét aránya és a vállalkozások kb.20%-ponttal csökkenő hitel/betét aránya mellett jött létre.

A banki eredmények I-III. negyedévi eszköz és tőkearányos alakulását értelmezzük. Az eszközarányos NEM ANNUALIZÁLT I-III. negyedéves banki eredmények 2003-2011 éves alakulását jellemzi, hogy:

- 1) Kamatmarge 1%-pontot csökkent
- 2) Működési költség (fajlagos) 1,3%-ponttal csökkent
- 3) Nem kamateredmény 1%-pontos csökkenését 2010-11-ben jórészt a banki különadó magyarázza,
- 4) Értékvesztés változás 0,7-0,8%-pontos romlása a válság óta
- 5) ROA 1,5%-ponttal csökkent, nominálisan közel 0-ra, (a banki reál-ROE 2003-11. I-III. negyedévben NEM ANNUALIZÁLTAN átlagosan 8,5% volt.)

15. ábra A NEM ANNUALIZÁLT magyar banki reál- ROE
2003-2011. I-III. negyedévben átlagos ÉRTÉKE: 8,5%.

Forrás: PSZAF

2011-ben 2010-hez képest az eszközarányos eredmény-összetevők:

- 0,1%-ponttal csökkent az eszközarányos kamat-marge,
- 0,1%-ponttal csökkent az eszközarányos működési költség, ellentételezve a kamatrés csökkenését,
- 0,2%-ponttal csökkent a nem kamateredmény, (jórészt a különadó miatt),
- 0,1%-ponttal javult az értékvesztés változás
- Mindezek miatt
 - 0,1%-ponttal romlott ROA, és
 - 0,95-ponttal az I-III. negyedéves nem annualizált ROE, illetve
 - 0,6%-ponttal (-0,6%-ról -1,2%-ra) csökkent az I-III. negyedéves nem annualizált reál-ROE.

Néhány záró megjegyzés:

- Mennyi lehet a 2011 év végi ROE?
 - Mit visz az eredményből a végtörlesztés 2011-12-ben? Ha a végtörlesztés 2011-ben (november 27-ig 90 mrd HUF volt a veszteség, azóta újabb kedvezményekkel ösztönzi az állam, így feltesszük, hogy) 140 mrd HUF veszteséget okozna,
 - az a 2011. évi nominális ROE-t: -2%-ra csökkenti, a 2011. évi reál-ROE-t: -5,5 %-ra mérsékli.
- Tovább csökken-e a banki aktivitás 2012-ben?
 - Az eddigiek alapján folyóáron stagnálás, reálértékben zsigorodás várható.
 - Jelentős szabályozási és szélesebb gazdasági környezeti fordulatnak kellene ahhoz bekövetkezni, hogy a következő évben megforduljon a tendencia.

19. táblázat Az I-III. negyedéves NEM ANNUALIZÁLT eszközarányos eredmény

	2003. I-III.	2004. I- III. n.év	2005. I-III.	2006. I- III. n.év	2007. I-III.	2008. I- III.	2009. I-III.	2010. I-III.	2011. I-III.
Kamateredmény	3,2%	3,1%	3,1%	2,9%	2,5%	2,3%	2,0%	2,3%	2,2%
Kamatbevételek	7,1%	8,3%	7,0%	6,0%	6,4%	7,0%	6,6%	5,3%	5,3%
Kamatráfordítások	3,9%	5,2%	3,9%	3,1%	3,9%	4,8%	4,6%	3,1%	3,1%
Nem kamateredmény	1,5%	1,5%	1,3%	1,2%	1,4%	1,5%	1,4%	0,7%	0,5%
Jutalékeredmény	1,2%	1,0%	1,0%	1,0%	0,9%	0,7%	0,7%	0,7%	0,6%
Osztalék	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,2%	0,6%	0,2%	0,2%	0,3%
Pénzügyi és befektetési szo	0,4%	0,5%	0,6%	0,5%	0,7%	0,4%	0,8%	0,5%	0,5%
Egyéb nem kamateredmény	-0,2%	-0,1%	-0,4%	-0,3%	-0,3%	-0,3%	-0,2%	-0,7%	-0,9%
Működési költségek	2,7%	2,2%	2,2%	2,0%	2,0%	1,9%	1,5%	1,5%	1,4%
Értékvesztés és kock.c.t. v.	-0,2%	-0,3%	-0,2%	-0,3%	-0,4%	-0,3%	-1,0%	-1,0%	-0,9%
ROA Adózott eredmény	1,7%	1,8%	1,8%	1,5%	1,4%	1,5%	0,8%	0,3%	0,2%
ROE	19,4%	20,3%	20,0%	17,7%	16,0%	17,7%	9,1%	3,1%	2,3%
infláció %-ban	4,7	6,6	3,7	5,9	6,4	5,7	4,9	3,8	3,6
reál-ROE	14,0%	12,9%	15,7%	11,2%	9,0%	11,3%	4,0%	-0,6%	-1,2%

Forrás: PSZAF

16. ábra Az I-III. negyedéves NEM ANNUALIZÁLT eszközarányos eredmény 2003-11 .

